

Jézus, Csontváry, NAPÚT, ChatGPT, róka és holló – parlando rubatoban

Mentegetőzés helyett

Máté evangéliumának 20. fejezetében Jézusnak van egy **példázata** a napszámosokról amelyben a gazda napszámosokat fogad a szőlője megművelésére. Kimegy hajnalban, aztán a nap folyamán többször is, és minden munkásnak 1 dénárt ígér (ez a korabeli napi megélhetéshez elég kb.). Még a nap utolsó órájában is fogad fel munkásokat. Kifizetni pedig fordított sorrendben kezdi őket. A régebben dolgozók pedig, mikor látják a későn jövőket, több bérré számítanak. Amikor ők is csak a megállapodás szerint kapnak, zúgolódnak kezdenek.

A példázat természetesen Isten kegyelméről és az üdvösségről szól, tehát itt véget is ér a párhuzam, de most kicsit én is úgy érzem magam, mint azok, akik az utolsó órában álltak munkába. (Éljen sokáig a Napútonline, hogy még sokan csatlakozhassanak a munkába utánam is!)

Mikor Gyuri felhívott, hogy szeretné, ha előadnék ezen az ünnepeken, meglepődtem. Mivel azonban olyan meggyőző tud lenni, hát igent mondtam neki. Megtanultam bízni benne.

Nem vagyok irodalmár, kulturális szakember, még csak „rendes” költő vagy író sem...
Csupán egy erősen introvertált ember. Aki történetesen alkotni szokott.

Művész

Bár nem egy művész is volt a családban, valahogy mégis élt bennem egy furcsa kép, hogy a **művészek** valamilyen kiválasztott lények, akik titkos találgátat bonyolítanak a Múzsákkal, s légyottjuk gyümölcseit örömmel tárják a hálás publikum elé. Akiket – Dusánnal szólva – irigyen tisztellek, mert helyettem mutatják meg, „*hogya mi lakik mélyen a szívemben*”.

Bennem is megszólalt egy hang egyszer, hogy én is **el akarom mondani**, mi lakik az enyémben, mert ezek fontosabb dolgok voltak, mint hogy megtartsam magamnak. Először csöndben, majd egyre követelődzőbbben. A **talentum** égetni kezdte a zsebemet.

Erre először az éneklés adott módot. Én akkor kezdtem énekelni, amikor más épp abbahagyni szokta. A színpad egyszerre vonzott és taszított, s teszi ezt a mai napig is.
Kézzelfoghatót alkotni vágytam. A tipográfia, a grafikai tervezés kompromisszum, mivel úgy véltem, rég elkéstem már a képzőművészettel, türelmetlen is vagyok, de felfedeztem a fotózást.

Utoljára jöttek a versek, az írás, mint személyes terápia. A vágy, hogy nyakon csípjem, valamifajta önkéntelen szómágiaként nevén nevezzem és így uralni tudjam a dolgokat, amik fájtak...

Sokára, és hathatós külső segítséggel kellett rájönnöm, hogy **művész** vagyok. Nem majd valamikor, hanem **most!**

Miért kell publikálni a műveket?

Akik itt ülnek, nyilván maguk is érintettek ebben, legtöbben maguk is évtizedek óta alkotnak.

És pontosan tudják, a művek akkor érik el a céljukat, ha eljutnak a befogadóhoz, a művészet nemcsak önkifejezés, hanem egyben **kommunikáció** is, amely a **nyilvánosság által válik teljessé**. A mű, amit megalkotunk, mint a gyermekünk, akit felneveltünk, kilép a nagyvilágba, és innentől a saját életét éli – másokban. Talán többet, talán egészen mást fog mondani nekik, de erre már nincs hatásunk. És ez így van jól.

Ezért kell publikálni őket.

Erre minden korban megvoltak a megfelelő fórumok, korunkban leginkább az **interneten** zajlik.

Előnyei:

- **Hozzáférhető:** könnyen és gyorsan a világ bármely pontjáról, bárki számára
- **Gyors:** azonnali publikáció lehetősége, aktuális eseményekre is lehet reagálni, nem kell hónapokat várni egy lapszámra, folyamatosan frissül
- **Sokféle tartalom:** szöveg, videó, kép, hang egyaránt megjelenhet (irodalom, képzőművészet, zene), gazdagabb élményt nyújt, sőt, új művészeti formákra is lehetőséget ad (digitális művészet)
- **Archiválás és visszakereshetőség:** kulcsszavak alapján is kereshető, kutatható
- **Közösségépítés** lehetősége is benne van: kommentek, megosztás, online események, közvetlen kapcsolat alkotó és közönség között
- **Alacsonyabb költségek:** ez sajnos ma már nem elhanyagolható kisebb infrastruktúra, nyomdaköltség – fenntarthatóbb

Hátrányai:

- ha nincs erős szakmai kontroll, a mennyiség átcsaphat gyengébb, vagy ingadozó **minőségbe**
- **túl sok tartalom** → figyelemhiány (a sok tartalom versenyez az olvasói figyelemért)
- **felületes befogadás** veszélye (**gyors fogyasztás**, kevesebb elmélyülés, könnyebb elveszni a **zajban**, a címlapról **lecsúszó művek** eltűnnek, bár archiválva van, láthatatlanná válhat)
- a digitális kép nem mérhető a valódi műtárgy jelenlétéhez a papír ott van!
- **nehezebb közösséget építeni**

„A naputonline 2016 januárjától létezik – tehát jó darabig párhuzamosan futott a nyomtatott lappal. Köztük értelemszerűen volt átjárás, de csak igen ritkán ismételték egymást. Az online VISSZALAPOZÓ és a FÉNYKÖR rovat, újabban a négyosztatú MAGYAR ÖNAZONOSSÁGTÁR gyűjtővolta – tudatosan hoz vissza korábban papíron közölt írásokat – az új olvasók kedvéért.

Mi egy művészeti portál feladata? Hogyan tölti be ezt a Napút Online?

A következő rész összeállításához segítségül hívtam a ChatGPT-t is, csak hogy ne hagyjak ki semmit, de hamar kiderült, hogy még egyelőre nem fogja elvenni a munkámat. Nem tudott mit kezdeni például az abszolút egyedi rovatcímekekkel. :-)

1. Publikációs teret biztosít (✓ erős)

A Napút Online elsődlegesen **irodalmi publikációs felület**.

- Rendszeresen közöl verseket, novellákat, esszéket
- Lehetőséget ad kortárs magyar szerzők megjelenésére

👉 Ez a legfontosabb funkciója: **klasszikus folyóiratként** működik digitális formában.

A Napút nem csak irodalmi folyóirat, hanem szellemi műhely, amelyben a társművészetek is helyet kapnak, és eleve az IRODALOM-MŰVÉSZET-KÖRNYEZET hármastematikájára épült.

Az IRODALOM címszó alatt is bősséggel találunk olyan rovatokat, amelyeket hiába keresnénk bármely más lapban.

(kedvenceim: LELETTÁR – magyar költők és írók újságoldalakon lelt lappangó, kötetbe eddig nem került írásainak gyűjteménye, KÉZ-IRAT - alkotás tükrök, beavatódás, FORDÍTÁSMŰ - műfordítások magyarázatokkal, ASZTALFIÓK)

A TÁRLAT képző-, fotó-, ipar- vagy népművészeti alkotók és munkáiknak bemutatása, a HANGSZÓLÓ cím alatt találunk AJÁNDÉK zenéket, felolvasott irodalmi alkotásokat (FORRÁSKÚT), MUZSIKÁLÓ FOTÓALBUM címen az estjeinkről készült fényképfelvételeket – rovatmesterünk által megkomponáltan – itt lapozhatja ki-ki kedvére. (Az ugyanekkor készült videóanyag a VISSZHANG rovatban található.)

HA MONDOM címmel interjúkat, TÁNC-cal kapcsolatos dolgokat, sőt, van ROCKSAROK is. KÖRNYEZET rovatot, amely (művészet)filozófiai, néprajzi, építészeti (stb.) szakkutatói vagy tudományos-népszerűsítő megközelítése, magyarázatkísérlete.

MAGYAR ÖNAZONOSSÁGTÁR – egyedülálló gyűjtőhelye a magyar identitás, tradíciók témájában

született tudományos, irodalmi és képzőművészeti műveknek.* TANULMÁNY *Dokumentum / Irodalomtörténet / Művelődéstörténet / Nemzetpolitika / Nyelvészet / Történelem / Vitahozzászólás / Zene, FELELET, SZÉPIRODALOM ÉS TÁRLAT*

2. Értelmezés és kritika (✓ közepesen erős)

- Vannak kritikák, tanulmányok, esszék
- Segít kontextusba helyezni műveket és alkotókat
- 👉 Nem annyira domináns, mint a szépirodalom, de jelen van.

Szeretek kritikákat olvasni. Sokat lehet tanulni belőlük befogadóként, alkotóként egyaránt. Olyan is előfordult már, hogy egy koncertről szóló kritika maga egyfajta katarzist okozott, amire a mai napig emlékszem. A jó kritikán keresztül kicsit **átélhető** az előadás, a mű, a megjelenített gondolat nagyszerűsége vagy sebezhetősége. Megnyitja a szemem az olyan részletekre, amit magamtól talán nem vettem volna észre, vagy épp megerősít abban, amire én is felfigyeltem.

3. Kulturális közvetítés (✓ erős, de szűkebb közegben)

- Hidat képez alkotók és **irodalom iránt érdeklődő olvasók** között
- Inkább egy művelt, irodalmi közönségnek szól, nem tömegplatform
- 👉 Nem „népszerűsít”, inkább **szakmai közvetítő**.

„Együnk tehénszart, négyszáz-milliárd légy nem tévedhet!” – kattintásalapú, algoritmusok vezérelte világunkban ez üdítő kivétel, mert nem az az érték, amit sokan szeretnek...

4. Kánonformálás (✓ mérsékelten erős)

(egyfajta válogatott lista, amelyegy adott kultúra által fontosnak, értéknek tartott művek, alkotók összessége)

- A szerkesztők válogatnak → ez már önmagában értékítélet
- Bizonyos szerzők rendszeres megjelenése erősíti a pozíciójukat
- 👉 Nem olyan domináns, mint egy nagy nemzetközi lap, de a magyar irodalmi közegben számít.

Ennél a pontnál mindenképpen lettek volna kérdéseim. Sajnos idő és mód nem volt rá, hogy a **szerkesztőket** magukat faggassam ki arról, hogyan, milyen vezérelvek alapján zajlik a szerkesztés. Talán erről beszélnek majd ők.

Kialakult viszont bennem egy kép a Gyurival és másokkal való beszélgetések, a Napútról szóló írások alapján.

Alapvetően minden lapnak van valamiféle **profilja**, arca, a szerkesztők előnyben részesítenek

bizonyos témákat, alkotói stílusokat, ami illik a saját kánonjukba, a magukról alkotott képbe, korszellembé. Emberi döntések eredménye szakmai szempontok alapján. Ez részint érthető. Részint azt eredményezi, hogy *sok független, kísérletező szellemű alkotó, aki nem fér a dobozba, az kizorul onnan.*

Itt van Csontváry példája, akinek nagy képeit ponyvaként kívánták értékesíteni, mert a kortársai nem ismerték fel.

A Napút **értékmentésre** és **hídépítésre** specializálta magát, ezért az itt publikáló szerzők (rettenetesen sokan vannak, talán nincs is más lap, ahol ennyien lennének) talán jóval heterogénebb közösséget alkotnak, mint bármelyik másik fórumon, bár bőséggel találunk olyanokat is köztük, akiket bármely fórumon szívesen fogadnak. („Vagyunk, hogy legyenek”)

És megjelennek olyan alkotók is, akik valamely más műfajban már bizonyítottak, és az új műfajban alkotott művük talán nem annyira egyértelműen korszakalkotó, de a művészi minőség valamilyen módon itt is tetten érhető.

Talán egyetlen legfőbb szűrő a **létezés komolyan vétele** („tudatosság látszatát keltő anyag”), a szófia fecsegés és a romboló, negatív attitűd kerülése. Nem kérdés, hogy a műalkotásnak **önmagán túlmutató jelentést** kell hordoznia.

Itt minden alkotó TISZTELETTEL van kezelve, és ez végtelenül fontos!

5. Közösségépítés (! gyenge)

- Nincs erős kommentkultúra vagy interaktív közeg - HÁLA ISTENNEK!
- Inkább „egyirányú” a kommunikáció: szerkesztőség → olvasó

👉 Ez különbözteti meg a modern platformoktól.

Való igaz, hogy a naputas közösségépítés elsősorban nem az online platformon zajlik. A könyvbemutatók és egyéb találkozók mindig adnak alkalmat találkozni, beszélgetni a „*falatok és kortyok*” társaságában...

A párbeszéd pedig sokszor a rovatokba rendezett írásokban bontakozik ki (ld. LEVÉL-TÁR rovat)

6. Archiválás (✓ nagyon erős)

- Hosszú évekre visszamenő archívum
- Visszakövethető, hogyan változott a kortárs irodalom

👉 Ez az egyik legértékesebb funkciója hosszú távon.

Valóban, **korlenyomat**. Méghozzá egyedülálló. „*a Visszalapozó- és a Fénykör-rovat, újabban a négyosztatú Magyar Önazonosságtár gyűjtővolta – tudatosan hoz vissza az új olvasó elé korábban papíron közölt írásokat, füzeteket.*”

Összegezve

👉 **A Napút Online digitális irodalmi folyóirat**, nem klasszikus „modern művészeti portál”, amely publikál és megőriz**, kevésbé **aktivizál és bevon**.

Ismét szubjektíven – zárszó gyanánt

Talán egyik összefoglalóban sem olvastam egy szót, amit nagyon kerestem.

Ez pedig a **MENTOR**. A szellemi, irodalmi műhelyek fontos szerepe a mentorálás is.

Az elején említettem, hogy erősen introvertált vagyok. A hozzám hasonló alkotók ritkán jutnak szóhoz bármilyen platformon, mert nem igazán képesek az önmenedzselésre, önmarketingre és mert hajlamosak önmagukat szabotálni. A lírában megjelenő „lelki sztriptízzel” járó belső feszültség és a közlési vágy közül többnyire az első győzedelmeskedik, a művek az asztalfiókban maradnak.

A mentorálás **bizalmi viszony**. Merem megmutatni magam. Ő bízik bennem, mint alkotóban, én bízok benne, hogy ő meg tudja ítélni, hogy én valóban jól csinálom-e.

Az első mentorom (hangozzék el a neve, Mányoki Endrének hívták) egy közös műsor (Naptemplom villanyfényben, Jász Attila Csontváry ihlette kötete kapcsán!) után pár évvel maga keresett meg és vett rá, hogy írni kezdjek. Tőle tudtam meg, hogy nincs velem baj, nem bolond, egyszerűen **művész** vagyok, és hogy **nem kell választanom**, lehetek egyszerre énekes és fotós és író is akár, ezek csupán eszközök, a lényeg bennem a mondandóban lakozik. Az a halála után derült ki számomra, hogy mennyi ember mondhatta el RÓLA ugyanezt.

Az igazi mentoroknak jó **szimatuk** van. Gyuri könyvborító miatt hívtott, és hamar azon kaptam magam, ő már valahogy kiszimatolta, mi van még az asztalfiókban, mihez értek még, és szó szerint kiénekelte belőlem az első EGYAZON anyagot, amit azóta egy második is követett.

Örülök, hogy most itt neki, és persze mindannak a számtalan kiváló embernek, akik szintén elképesztő mennyiségű munkát, energiát tettek bele ingyen és bérmentve az elmúlt nem csak 10 év alatt, hogy ez a fórum, ez a közösség működjön, elmondhatom, megköszönhetem.